

УДК 352(477):330.874

Корпоративність місцевого самоврядування як інтегральний чинник його розвитку

О.Ю. БОБРОВСЬКА

doi:10.15421/151609

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
Дніпропетровськ, Україна**Авторське резюме**

У статті наведено методичний підхід до становлення і утвердження явища корпоратизму в місцевому самоврядуванні територіальних громад в умовах його реформування і модернізації.

Розглянуто шлях еволюції поняття корпоратизм як соціальної доктрини розвитку суспільства і способ організації соціально-економічного життя. Показано, що, незважаючи на широкі можливості корпоратизму як соціального явища, практичні рекомендації його розвитку і впровадження на рівні територіальних громад відсутні. Доведено, що основною причиною цього є відсутність належної уваги до виховання корпоративності як в окремої людини чи колективу, так і у громади і органів місцевого самоврядування в цілому.

Корпоративні риси місцевого самоврядування і його корпоративна сутність розкриваються в змісті понять «корпоратизм», «корпоративізм», «корпоративність» і «корпоративна культура» та їх зв'язку, що створює теоретичну і практичну платформу розвитку місцевого самоврядування на принципах корпоратизму. Інструментальним апаратом, за допомогою якого розвивається корпоративність, визначається корпоративна культура. У дослідженні вона розглянута за двома напрямками – сутнісно-поведінковому і організаційно-інструментальному. Розглянуто інваріантні складові формування корпоративних засад місцевого самоврядування, які можуть стати підґрунтям концептуалізації корпоративних засад місцевого самоврядування в побудові моделі його якісного вдосконалення за рахунок зростання корпоративності територіальних громад.

Визначено показники соціальної, економічної і організаційної ефективності, які можуть бути досягнуті при забезпеченні зростання рівня корпоративності місцевого самоврядування – корпоративності територіальних громад, дозволяють поглибити оцінку результатів руху процесів розвитку.

Ключові слова: корпоратизм; корпоративізм; корпоративність; корпоративна культура; корпоративні засади місцевого самоврядування; модель формування корпоративності.

Корпоративность местного самоуправления как интегральный фактор его развития

Е.Ю. БОБРОВСКАЯ

Днепропетровский региональный институт государственного управления
Национальной академии государственного управления при Президенте Украины,
Днепропетровск, Украина**Авторское резюме**

В статье приведен методический подход к становлению и утверждению явления корпоративизма в местном самоуправлении территориальных общин в условиях его реформирования и модернизации.

© О.Ю. Бобровська, 2016

Рассмотрено путь эволюции понятия «корпоратизм» как социальной доктрины развития общества и способа организации социально-экономической жизни. Показано, что, несмотря на широкие возможности корпоративизма как социального явления, практические рекомендации его развития и внедрения на уровне территориальных общин отсутствуют. Доказано, что основной причиной этого является отсутствие должного внимания к воспитанию корпоративности как у отдельного человека или коллектива, так и у общины и органов местного самоуправления в целом.

Корпоративные черты местного самоуправления и его корпоративная сущность раскрываются в содержании понятий «корпоратизм», «корпоративизм», «корпоративность» и «корпоративная культура» и их связи, создает теоретическую и практическую платформу развития местного самоуправления на принципах корпоративизма. Инструментальным аппаратом, с помощью которого развивается корпоративность, определяется корпоративная культура. В исследовании она рассмотрена по двум направлениям – существенно-поведенческому и организационно-инструментальному. Рассмотрены инвариантные составляющие формирования корпоративных принципов местного самоуправления, которые могут стать основой концептуализации корпоративных основ местного самоуправления в построении модели его качественного совершенствования за счет роста корпоративности территориальных общин.

Определены показатели социальной, экономической и организационной эффективности, которые могут быть достигнуты при росте уровня корпоративности местного самоуправления – корпоративности территориальных общин, позволяют углубить оценку результатов движения процессов развития.

Ключевые слова: корпоратизм; корпоративизм; корпоративность; корпоративная культура; корпоративные принципы местного самоуправления; модель формирования корпоративности.

Corporatism in local government as an integral factor of its development

O.YU. BOBROVS'KA

Dnepropetrovsk regional institute of public administration, the National academy of public administration, office of the President of Ukraine, Dnipropetrovsk, Ukraine

Abstract

Given article proposes a theoretical approach for formation and adaptation of corporatism as a complex methodical phenomenon which is inherent for all local communities. This is particularly evident in periods of structural reforms and local-self government system modernization. The investigated way of the corporatism concept evolution in modern scientific thought shows that it is a natural attribute of the community, it's the need to unite. From the standpoint of public administration it is fundamental social doctrine and the way of social and economic life of society. It is shown that, despite the opportunities of corporatism as a social phenomenon, the practical recommendations for its development and implementation at the level of local communities are now missing in Ukraine. It is also proved that the main reason of such problem appearance is the lack of focus on education corporatism for individual or collective and for the community and local government of Ukraine in general. All corporate features of local-self government and its corporate essence are fully revealed in the meaning of such terms as «corporatism», «corporationism», «corporativity» and «corporate culture». And also into their relationships, which creates theoretical and practical platform of local-self government practice on the principles of local corporatism. Instrumental apparatus by which corporatism is now developing, defined an appropriate corporate culture into local community and it's population. It is considered into the article at two main directions – substantially-behavioral and organizational-instrumental. The invariant components of corporate principles

which are forming of local government are considered. At the result, that can become the basis of conceptual corporate principles of local-self government into the building of its quality improvement model due to the growth of corporatism into modern communities. Indices and indicators of social, economic and organizational efficiency that can be achieved while ensuring the growth of the corporatization of local government – corporativity of local communities – are defined in the article. That can enhance the results of such processes reliable assessment.

Key words: corporatism; corporationism; corporate culture; corporate principles of local self-government; model of corporatism formings.

Постановка проблеми. Корпоратизм як загальносуспільне явище, що характеризує загальний і фундаментальний прояв відносин спільності людей стосовно об'єднання і реалізації спільних інтересів, спільних справ, згуртованості навколо спільної ідеї, спільної власності, об'єднання зусиль щодо її реалізації і раціонального використання тощо, вже давно привертає до себе увагу дослідників і практиків. В Україні увага до корпоратизму зросла зі зміною в країні економічного ладу, появою промислових і непромислових об'єктів спільної власності колективів людей, створення акціонерних товариств різних типів і в різних сферах господарювання.

На сучасному етапі особливо актуальними стають питання розширення сфер впровадження корпоративного способу господарювання і корпоративних відносин. Так, особливої уваги набули питання розвитку корпоративних засад у місцевому самоврядуванні в умовах його реформування. У цій сфері має місце запізнення наукових рекомендацій щодо розвитку корпоратизму в його проєкції на здійснювані реформи і модернізацію місцевої влади. Практичні дії випереджають застосування наукових здобутків і здійснюються без глибокого переосмислення наявних методів, форм самоврядування і джерел продукування його нової якості. Це не дозволяє підвищувати очікуваний результат корпоративними здобутками і мотивує необхідність подальшого дослідження феномена корпоратизму в місцевому самоврядуванні з метою підвищення його впливу на якість процесів реформування за рахунок зростання корпоративності територіальних громад.

Теоретичний аналіз дослідного поля з проблематики знань і практики корпоратизму свідчить, що в основі сутнісного змісту корпоратизму лежить соціально-філософський, економічний і соціологічний підходи. При цьому соціальні компоненти корпоратизму набувають колективного характеру, стають його фундаментом, розглядаються як потужне джерело розвитку, відображаються в концепціях і програмах соціальної відповідальності. Корпоратизм розглядається в цілій низці галузей наукового знання. Серед основних з них: економічні науки, галузі права, наука управління, соціальні і політичні науки, психологія, філософія, науки про фінанси та ін. Питання розвитку корпоратизму, корпоративного управління і організаційних форм його запровадження були об'єктом наукових досліджень зарубіжних учених Т. Веблена, Дж. Коммонса, І. Мінза, А. Берклі, Й. Шумпетера, Дж. К. Гелбрейта, П. Друкера, вітчизняних науковців – А.С. Поважного, Л.Г. Воротіна, О.М. Вакульчик, В.А. Євтушевського, Д.В. Задихайло, О.Р. Кібенко, Г.В. Назарова та багатьох інших. Проте, незважаючи на значну кількість публікацій з теорії і практики корпоративного управління, недостатньо дослідженими залишаються питання його застосування в місцевому і державному управлінні, де концепція корпоратизму і його методичні, інструментальні й організаційні засоби не знайшли належного застосування.

Мета дослідження. Узагальнити концептуальні засади розвитку місцевого самоврядування на корпоративних засадах, запропонувати термінологію й інструменти теоретично-методичного за-

безпечення використання корпоративного підходу до побудови процесів місцевого самоврядування нової якості.

Виклад основного матеріалу. Генеза поняття корпоратизм засвідчує, що корпоратизм у територіальних громадах з'явився природним шляхом як спільність інтересів людей, що проживають на одній території на основі людських відносин, спілкування, взаємопідтримки, допомоги, спільної праці та інших об'єднуючих чинників. Він пройшов історичний шлях від простого об'єднання індивідуумів у суспільстві до інституціалізації об'єднань індивідуумів, як корпорацій, які в місцевому самоврядуванні тяжіють до статусу муніципальної корпорації, хоча останні не набули офіційного визначення. Однією із основних причин такого стану є недостатня уява і недооцінка значущості цього явища для гармонійного розвитку місцевого самоврядування.

Методичною основою і системним принципом дослідження конструкта поняття «корпоратизм» місцевого самоврядування територіальних громад було обрано порівняльний аналіз місцевого самоврядування і корпоративного управління. Згідно із законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» за населенням адміністративно-територіальних одиниць законодавчо закріплені власна економічна база і такі повноваження: право приймати статут громади, схвалювати місцеві бюджети, приймати рішення про створення об'єднань, про вступ або вихід із них, право визначати умови приватизації об'єктів комунальної власності, встановлювати місцеві податки і збори, здійснювати спільні проекти та приймати інші колективні рішення, здійснення яких можливе лише шляхом спільних узгоджених дій.

Територіальна громада та формовані нею органи місцевого самоврядування є повноцінними господарями комунальної власності і суб'єктами економічних відносин. Сукупність підприємств та установ, що функціонують на території муніципальних утворень для задоволення їх колективних потреб представляють собою

господарство територіальних громад.

Враховуючи права територіальних громад, їх територіальне господарство можна ідентифікувати як сукупність асоційованих товариств, учасниками якої є всі жителі територіальної громади, які є одночасно колективним власником майна громади й отримують «дивіденди» не акціями, а у вигляді громадсько значущих товарів і послуг.

З позиції засад корпоратизму муніципальні утворення доцільно розглядати і як специфічні багатoproфільні соціально-економічні корпорації з повним циклом відтворення виробничих ресурсів і процесів життєзабезпечення громади, ключовою ознакою яких є пріоритетна орієнтація діяльності на формування й розвиток соціального капіталу та активного використання його в управлінні соціально-економічними процесами через механізми реалізації корпоративних відносин, забезпечення корпоративних прав і досягнення спільних інтересів громади, влади й бізнесу [2, с. 84].

Серед корпоративних рис місцевого самоврядування виокремлюються: рівні корпоративні права всіх жителів територіальної громади, самостійний вибір цілей власного розвитку, засобів і способів їх досягнення, соціальна відповідальність місцевої влади і жителів громади, збіг інтересів жителів влади і всіх господарюючих суб'єктів, що реалізуються в завданнях місцевого значення. Корпоративні складові присутні в операційно-виробничих і управлінських процесах, в управлінні комунальною власністю, в забезпеченні потреб жителів у всіх видах послуг, захисті соціальних інтересів, у реалізації їх корпоративних прав. Перелік далеко не всіх питань, які вирішують ОМС, наочно ілюструє їх корпоративний характер, а в умовах реформи місцевого самоврядування мотивує до зміцнення цього явища, що динамічно розвивається і створює умови розвитку способів відображення інтересів громади у владних структурах з метою подолання суперечностей у процесах реалізації інтересів і в процесах вибору способів та методів спільної взаємодії, співпраці і партнерства.

Особливістю територіальних громад є те, що їх діяльність спрямовується на виконання функцій самоуправління – суміщення об'єкта і суб'єкта управління. Перехід на суб'єктно-суб'єктний спосіб управління не може бути успішним без використання принципів корпоратизму і подальшого розвитку демократичних основ місцевого самоврядування та його здатності захищати свої корпоративні права. Однак, незважаючи на явні переваги використання корпоративного способу управління, корпоратизм у місцевому самоврядуванні не можна вважати стійким, усталеним і розвиненим явищем. Причиною цього, на нашу думку, є відсутність глибоких знань з корпоратизації в широкому загалі фахівців, державних службовців, керівників органів місцевого самоврядування, підприємств та інших суб'єктів муніципального господарювання. Слід зазначити, що усвідомлення єдності і належності кожного жителя до корпоративного муніципального співтовариства не виникає автоматично. Становлення жителів як членів муніципальної корпорації і компетенцій органів місцевої влади, як їх представницьких органів, треба формувати і виховувати. Процес формування корпоративних компетенцій повинен будуватись на врахуванні чинників свідомості, що пов'язані з людським сприйняттям корпоратизму, його характером, необхідною цілеспрямованістю дій, що суттєво впливають на якість життя місцевої спільноти. Ці чинники обумовлюють дії та вчинки людей і постійно взаємозв'язані із внутрішнім світом особистості. Також впливає на внутрішній світ особи навколишнє оточення, яке, у свою чергу, пов'язане з людським сприйняттям шляхів розвитку суспільства, що продукуються в межах корпоративної філософії.

Тому виховання «корпоративної» людини повинно починатись із розширення, поглиблення її знань з корпоратизму як історично сформованого методу людської взаємодії і його трансформації в метод корпоративної співпраці в спільному житті. Особливої актуальності набуває цей процес у контексті модерніза-

ційних змін у місцевому самоврядуванні і децентралізації влади, які мають на меті формування нової інституціональної моделі місцевого самоврядування, презентуючи себе як організаційний і економічний вектори розвитку суспільства на регіональному рівні і в країні в цілому. Стає очевидним, що поглиблення знань, методологічних і практичних засад корпоратизму, втілення його концептуальних засад у практику місцевого самоврядування на рівні територіальних утворень повинно розглядатись як невід'ємна складова його реформування і чинник його успішності.

Усвідомлення значущості корпоратизму в місцевому самоврядуванні і його ролі як способу суспільної взаємодії і господарювання мотивує до подальшого поглибленого розгляду і розвитку його теоретичної сутності й інституціалізації його практичних можливостей. Пересмислення теоретичних і практичних основ корпоратизму в місцевому самоврядуванні доцільно почати з уточнення його змісту і прояву в такій послідовності:

1. Оцінювання сумісності суті корпоратизму з місцевим самоврядуванням на сучасному етапі. Визначається спільністю рис корпоратизму і місцевого самоврядування, яке сьогодні набуло нових можливостей демократичного самоврядування, колективного розвитку і господарювання, збільшення самостійності і відповідальності. На цьому етапі зміцнюється уявлення про корпоративні риси місцевого самоврядування і його корпоративну сутність.

Відповідно до розглянутої сутності корпоративних рис місцевого самоврядування, зміст муніципального корпоратизму може бути визначений як тип суспільних, соціально-економічних відносин, що формуються в муніципальних співтовариствах на основі права комунальної власності і її самостійного використання, спільних (корпоративних) інтересів, саморозвитку і спільних зусиль їх забезпечення на основі вмотивованої соціальної поведінки і договірних засад, активізації процесів соціального і економічного розвитку на засадах самозабез-

печення, самодостатності і саморозвитку соціального і економічного потенціалу місцевого самоврядування.

2. Розгляд сукупності методів і способів реалізації засад муніципального корпоратизму безпосередньо в процесах представництва корпоративних інтересів громад у реалізації стратегії і тактики господарювання і вирішення проблеми їх подальшого соціального і економічного розвитку. Ступінь їх спорідненості, відображення і забезпечення корпоративних інтересів громади в заходах стратегій, програм і планів розвитку територіальних громад характеризує корпоративізм місцевого самоврядування. Він становить собою сукупність методів і інструментів реалізації складових елементів і корпоративних завдань місцевого самоврядування представницькими органами, фахівцями та іншими учасниками, залученими до процесів самоврядування. Корпоративізм являє собою не просто сукупність методів реалізації корпоратизму, а системне явище, наявність і прояв якого підвищує і супроводжує процеси розвитку громади за рахунок повної реалізації функцій цілепокладання, самоідентифікації, прогностики, згуртування і мобілізації самоврядної діяльності на досягнення корпоративних цілей розвитку.

Синтез понять «корпоратизм» і «корпоративізм» формує нову значущу змістовно-інституційну форму суспільного стану територіальних громад – корпоративність місцевого самоврядування. Вона формує особливі корпоративні, інтегровані риси місцевого самоврядування, які спрямовуються на розвиток демократичного корпоративного суспільства, що інституціалізується в системі місцевого самоврядування. Це явище характеризує рівень злагодженості, довіри і взаєморозуміння влади з громадою. Воно здатне сприяти всебічному врахуванню і забезпеченню інтересів жителів, розвитку територіальних громад за рахунок зростання соціального і економічного капіталу, що обумовлюється динамічними системними змінами в багатофакторному і багатоаспектному просторі середовища існування і ефек-

тивної корпоративної взаємодії жителів адміністративно-територіальних одиниць.

Процеси корпоративності місцевого самоврядування здійснюються з використанням принципів, методів і технологій її розвитку, що створюють можливості саморозвитку самоврядування на корпоративній основі. Особливої уваги заслуговує принцип субсидіарності і роздержавлення влади, використання якого суттєво змінює моделі місцевого самоврядування, поглиблює відносини з жителями і мотивує адміністративно-просторові центри спільного проживання людей до набуття ними статусу корпоративних муніципальних утворень.

Теоретичне підґрунтя корпоративності місцевого самоврядування стає методичною платформою для визначення джерел її розвитку – корпоративної культури місцевого самоврядування і підходів до побудови моделі її запровадження в процесах трансформаційних змін і реформаторських заходів (рисунки 1).

Корпоративна культура розглядається як інструментальний апарат, за допомогою якого кожний член територіальної громади, колектив чи організація можуть вирішувати конкретні завдання в русі їх взаємодії із середовищем оточення і можуть стати чинником, що визначають ефективність діяльності, стримуючи небажані зміни, стресові ситуації і стресовий стан.

У загальновизначеному розумінні корпоративна культура сприймається як система цінностей, вірувань, очікувань, ділових принципів, традицій і ритуалів, які складаються в організаціях, формують корпоративний дух, визначають межі загальних відносин і поведінку в організаціях та приймаються більшістю їх членів. Функціями корпоративної культури є: охорона організацій від небажаних зовнішніх впливів через різні заборони, «табу», обмеження норм, поглиблення інтегруючої функції, пізнавальної, орієнтуючої і мотиваційної функції.

Оскільки «корпоративність» і її складові «корпоратизм» і «корпорати-

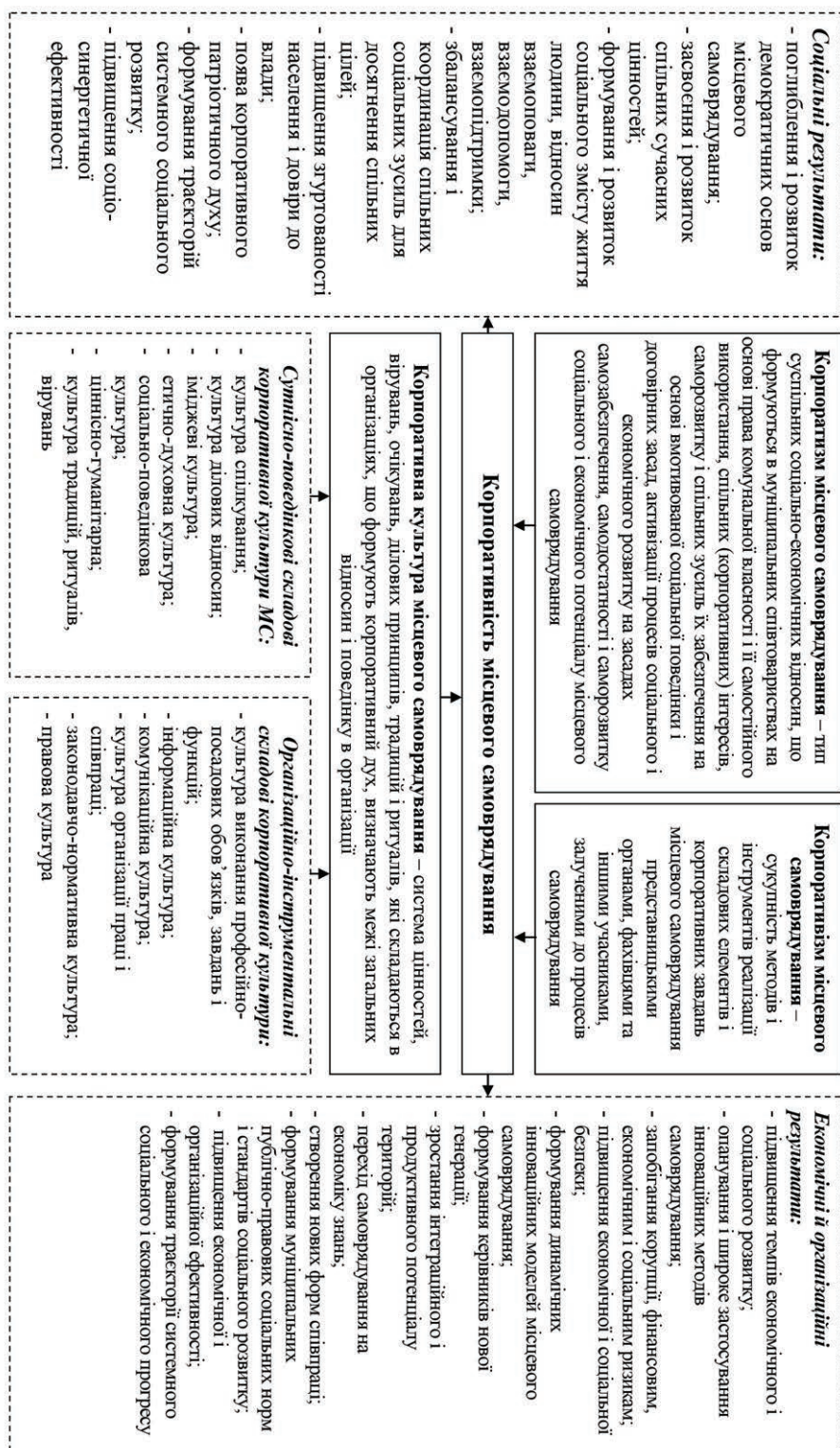

Рис. 1. Модель формування корпоративності місцевого самоврядування

візм» у місцевому самоврядуванні поки не набули єдиного загальноприйнятого визначення, кожна територіальна громада може запровадити свою інституційно-правову форму прояву корпоративності, використовуючи інструменти корпоративної культури і власну концепцію розвитку корпоративності. При цьому слід пам'ятати, що корпоративна культура поза суспільством і без зв'язку з навколишнім середовищем не може бути реалізованою, а при її впровадженні слід враховувати особливості соціуму, в якому передбачається її використання.

При побудові моделі формування корпоративності місцевого самоврядування (див. рисунок) численні риси і зміст складових елементів корпоративної культури доцільно систематизувати відповідно до складових корпоративності за двома напрямками: сутнісно-поведінковим і організаційно-інструментальним.

До сутнісно-поведінкових елементів корпоративної культури належать: культура спілкування і особистісних відносин, культура ділових відносин (відносини з колегами, керівництвом, підлеглими, клієнтами), іміджева культура та інші види людських відносин. Організаційно-інструментальні елементи прояву корпоративної культури місцевого самоврядування повинні містити в собі: дотримання і творче виконання посадових і суспільних обов'язків та завдань за покладеними функціями діяльності в самоуправлінні (планування, організація, аналіз, мотивація, регулювання, координація), дотримання вимог якості, повноти і своєчасності їх здійснення, згідно з нормативно-законодавчими і методичними положеннями.

Сутнісно-поведінкові елементи культури відображають ціннісно-гуманістичну, етично-духовну і соціально-поведінкову основу сутнісного прояву корпоративності і усвідомлення колективного «я» соціуму територіальної громади.

Вибір і змістовне наповнення сутнісно-поведінкових елементів корпоративної культури здійснюється з вико-

ристанням об'єктивного підходу, який дозволяє вбудувати способи і принципи корпоративності в процеси самоврядування (визначати і об'єднувати спільні інтереси жителів і членів органів управління в місцевому самоврядуванні, об'єднувати ресурси і капітали на принципах корпоративної співпраці). Вони формалізуються в кодексах, правилах корпоративної поведінки, змісті корпоративних стратегій і планів розвитку, договорах та інших інституційних інструментах.

Зміст і вплив організаційно-інструментальних складових корпоративної культури проявляється в місцевому самоврядуванні через засоби прямого і опосередкованого впливу на організацію і управління операційно-виробничою діяльністю під час вирішення поставлених завдань і здійснення формалізованих відносин. Організаційно-інструментальний напрям корпоративної культури реалізується з використанням суб'єктивного підходу, який передбачає обґрунтування, організацію і реалізацію місцевого самоврядування шляхом використання принципів корпоративності в процесі життєдіяльності і самоврядування. При цьому формуються схеми, технології і процеси корпоративної взаємодії, створюється і контролюється якість існуючих форм кооперації, взаємодії і співпраці в стратегічній, поточній і поведінковій діяльності територіальних громад, відображається в способах дій, прийомах, рішеннях, які формуються в нормативних актах і приписах, що охороняються законом.

Передумовою формування ідеології корпоративності місцевого самоврядування слугує постановка і вирішення низки питань, а також суспільні зусилля, які необхідно докласти для їх досягнення. Інваріантні концептуальні складники формування ідеології і практики корпоративності в місцевому самоврядуванні і їх зміст наведені в таблиці 1.

Філософія корпоративності місцевого самоврядування повинна бути закріпленою в статутах міст, територіальних громад, кодексах корпоративної культури, кодексі корпоративної соціальної

Таблиця 1

Інваріантні складники формування концепції корпоративності місцевого самоврядування і їх зміст

Складник	Зміст
Місія	Турбота за власне майбутнє, створення умов розвитку пануючих і нових цінностей, принципів суспільного життя, здатності до подальшого розвитку, соціальної згуртованості
Стратегічна мета	Виховання самозростаючих соціальних дивідендів, розвиток соціальної самосвідомості, корпоративного світогляду кожної окремої людини і громади в цілому, встановлення і підтримка забезпечення вищої корпоративності місцевого самоврядування
Завдання формування корпоративності місцевого самоврядування в складі реформ місцевого самоврядування	<ul style="list-style-type: none"> - конкретизація і підтримка науково-методичного забезпечення формування концепції і стратегії розвитку корпоративності; - формування і обґрунтування концепції корпоративності місцевого самоврядування; - розробка, обґрунтування і впровадження принципів і методів корпоративності місцевого самоврядування в місцевій нормативно-правовій і законодавчій базі місцевого самоврядування; - включення заходів з підвищення стану корпоративізму місцевого самоврядування в плани модернізаційних заходів; - відображення необхідності розробки кодексів, правил, індикаторів корпоративного розвитку і належного стану корпоративності в статутах територіальних громад, статутах муніципальних об'єднань, підприємствах і громадських організаціях; - створення схем здійснення заходів і запровадження позитивного досвіду розвитку корпоративності; - вибір і обґрунтування інструментів і методів підвищення корпоративності; - вибір показників і критеріїв оцінювання впливу корпоративності на розвиток і підвищення ефективності місцевого самоврядування.
Принципи формування і розвитку корпоративності	<p>Зміст і призначення принципів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечення реалізації корпоративних прав жителів територіальних громад; - визначення спільності інтересів; - уявлення і формування можливостей їх спільної реалізації; - принцип спільної солідарної поведінки і співучасті; - соціальна відповідальність; - самозабезпечення і самостійність; - етичність і моральність; - узгодженість інтересів і згуртованість; - соціальне партнерство; - демократичність і інноваційність; - спільність соціальних переконань.
Цілі (корпоративні завдання ОМС)	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток соціального базису суспільства; - створення умов розвитку соціальної активності і реалізації творчого потенціалу особистостей, колективів і суспільства; - вмотивування джерел соціальної поведінки і соціалізації процесів місцевого самоврядування в процесі життєдіяльності; - мотивація людей до прояву здібностей, співпраці, партнерства і безпосередньої участі в місцевих справах, самоврядних заходах і програмах саморозвитку; - збільшення і об'єднання ментальних, соціокультурних і поведінкових аспектів відносин між членами громади у владних структурах, об'єктах і суб'єктах господарювання;

	<ul style="list-style-type: none"> - повна реалізація індивідуального, групового і сукупного соціального капіталу (сукупності індивідуальних, духовних і професійно-компетентнісних якостей людей); - збільшення і координація спільних соціальних зусиль розвитку.
Очікуваний результат	<ul style="list-style-type: none"> - поглиблення і розвиток демократичних засад і підвищення публічності місцевого самоврядування; - засвоєння і розвиток життєвих цінностей; - зростання інтелектуального і професійного потенціалу ОМС і жителів керованих територій; - розкриття соціального змісту життя людей і гармонії у внутрішньому і зовнішньому середовищі; - якісне і своєчасне забезпечення реформ місцевого самоврядування; - зростання професійності і відповідальності органів місцевого самоврядування, зростання довіри громадян до органів влади; - запобігання корупції; - підвищення соціальної безпеки; - запровадження раціональних і прозорих процедур формування регіональної політики і залучення до її розробки широких верств населення; - удосконалення системи управління процесами життєдіяльності і розвитку громади; - створення нових моделей місцевого самоврядування в умовах реформування і децентралізації влади.

відповідальності та інших організуючих документах процесів самоврядної діяльності. Досягнення високого ступеня корпоративності місцевого самоврядування за рахунок формування і дотримання корпоративної культури членами і владою територіальних громад дозволить своєчасно здійснювати перепозиціювання діяльності основних акторів спільної дії в просторі територіальних громад, розширювати інноваційні рамки окремих структурних елементів, встановлювати просторові і видові межі їх інноваційної самоврядницької діяльності.

Ступінь розуміння сутності ідеї корпоративності, сприйняття її ціннісних детермінант, оволодіння нею членами територіальних громад і ОМС повинні розглядатись як індикатори розвитку демократичності місцевого самоврядування і дієвого чинника впливу на успішність реалізації реформ, чого неможливо досягти без активної участі жителів адміністративно-територіальних одиниць.

Корпоративність і її інструментарій – корпоративна культура місцевого самоврядування здатні систематично оновлювати існуючі цінності з урахуванням сьогоденних змін, транслювати їх

до подальшої стратегічної інноваційності, озброювати колективи стратегічною і водночас інноваційною поведінкою, яку треба врахувати при вирішенні завдань управління. Це створює синергетичний ефект, підвищує ефективність місцевого самоврядування, формує як загальні, так і особливі закономірності його розвитку і детермінує появу його нових моделей.

Відповідальними за формування корпоративності, корпоративної культури, корпоративних і людських відносин у середовищі муніципальних утворень, за їх інноваційне використання і формування збалансованих суб'єкт-суб'єктних принципів господарювання, якісне формування і підтримку суспільного порядку в муніципальному корпоративному суспільстві стають ОМС. Місцеве самоврядування, побудоване на корпоративності, буде являти собою інноваційний соціальний простір і інноваційне соціальне середовище, які породжують нове облаштування, нові соціальні відносини і вищу ступінь соціальної відповідальності органів місцевої влади, стають дієвими чинниками впливу на економічний і соціальний розвиток територіальних громад. Розглянуті можливості підви-

щення корпоративності місцевого самоврядування можуть бути використані в будь-яких регіонах, оскільки вони мають багато спільних рис.

Подальші наукові дослідження явища корпоративності місцевого само-

врядування доцільно спрямовувати на врахування галузевої, секторальної чи сегментної синергетики самоврядної діяльності і пошук інструментів її врахування в моделях корпоративного розвитку територіальних громад.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
2. Бобровська О.Ю. Формування моделей корпоративного управління в муніципальному менеджменті : навч. посіб. / О.Ю. Бобровська. – Д. : ДДТУ, 2010. – 313 с.
3. Бобровська О.Ю. Методичні засади корпоративного управління соціальною сферою : навч. посіб. / О.Ю. Бобровська. – Д. : ДДТУ, 2010. – 262 с.
4. Бобровська О.Ю. Застосування корпоративного способу господарювання в територіальних громадах : навч. посіб. / О.Ю. Бобровська. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. – 236 с.
5. Маліновський А.А. Тектологія. Теорія систем. Теоретична біологія. / А.А. Маліновський. – М. : Єдиторіал. УРСС, 2015. – 448 с.
6. Посохов І.М. Моделі корпоративного управління України: становлення, особливості, основні напрями подальшого розвитку.
7. Шейн Є. Организационная культура и лидерство / Є. Шейн; пер. с англ. под. ред. Т.Ю. Ковалевой. – 3-е изд. – СПб : Питер, 2007. – 336 с. : Суми «Класика МВА».
8. Поважний А.С. Трансформационные процессы корпоративного управления : монография / А.С. Поважний. – Донецк : ИЭП НАН Украины, 2001. – 290 с.
9. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання ... / Л.І. Воротіна, В.Є.Воротін, Л.А. Мартинюк, Т.В. Черняк ; за ред. Л.І. Воротіна – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2004. – 308 с.
10. Міжнародні та національні стандарти корпоративного управління (збірник кодексів і принципів). – К. : Міжнар. фінанс. корпорація. Проект «Корпоративний розвиток в Україні», 2002. – 247 с.
11. Вакульчик О.М. Корпоративне управління: економіко-аналітичний аспект : монографія / О.М. Вакульчик. – Д. : Пороги, 2003. – 257 с.
12. Войнович Р. «Корпоративна держава» та її роль в умовах глобалізації / Радмила Войнович // Вісн. НАДУ при Президентів України. – К., 2003. – 37 с.
13. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління : навч. посіб. / В.А. Євтушевський – К. : Знання-прес, 2002. – 317 с.
14. Задихайло Д.В. Корпоративне управління : навч. посіб. / Д.В. Задихайло, О.Р. Кібенко, Г.В. Назарова. – Х. : Еспада, 2003. – 333 с.
15. Посохов І.М. Модель корпоративного управління України: становлення, особливості, основні напрями подальшого розвитку / Посохов І.М. // «Вестник НТУ «ХПИ» : Технічний прогрес та ефективність виробництва: сб. науч. тр. 2012. - №25. – Режим доступу: <http://vestnik.pp.ua/View/20645>

REFERENCES:

1. Pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini : Zakon Ukrayiny vid 21 trav. 1997 r. № 280/97-VR [On local government in Ukraine: Law of Ukraine on May 21. 1997 r. Number 280/97-VR]. Access: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr> (in Ukrainian).
2. Bobrovs'ka, O.Yu., 2010. Formuvannya modeley korporatyvnoho upravlinnya v munitsypal'nomu menedzhmenti : navch. posib. [Formation models of corporate governance in municipal management]. DDTU, Dnipropetrovsk (in Ukrainian).
3. Bobrovs'ka, O.Yu., 2010. Metodychni zasady korporatyvnoho upravlinnya sotsial'noyu sferoyu : navch. posib. [Methodical principles of corporate governance social sphere]. DDTU, Dnipropetrovsk (in Ukrainian).
4. Bobrovs'ka, O.Yu., 2014. Zastosuvannya korporatyvnoho sposobu hospodaryuvannya v terytorial'nykh hromadakh : navch. posib. [Application method corporate management in municipalities]. DRIDU NADU, Dnipropetrovsk (in Ukrainian).

5. Malinovs'kyi, A.A., 2015. Tektolohiya. Teoriya system. Teoretychna biolohiya [Tectology. Systems theory. Theoretical Biology]. Yedytoryal. URSS, Moscow (in Ukrainian).
6. Posokhov, I.M. Modeli korporatyvnoho upravlinnya Ukrainy: stanovlennya, osoblyvosti, osnovni napryamy podal'shykh rozvytku [Models of corporate governance Ukraine: formation, characteristics, main directions of further development].
7. Sheyn, Ye., 2007. Orhanyzatsyonnaya kul'tura y lyderstvo [Organizational culture and lyderstvo]. Pyter, SPb; «Klassyka MVA», Sumy (in Ukrainian).
8. Povazhnyi, A.S., 2001. Transformatsionnye protsessy korporativnogo upravleniya : monografiya [Transformation of corporate governance processes]. IEP NAN Ukrainyi, Donetsk (in Russian).
9. Vorotina, L.I., Vorotin, V.Ye., Martynyuk, L.A., Chernyak, T.V., 2004. Malyy biznes ta pidpryyemnytstvo v rynkovykh umovakh hospodaryuvannya [Small business and entrepreneurship in market conditions]. Vyd-vo Yevropeys'koho un-tu, Kyiv (in Ukrainian).
10. Mizhnarodni ta natsional'ni standarty korporatyvnoho upravlinnya (zbirnyk kodeksiv i pryntsypiv) [International and national standards of corporate governance (collection of codes and principles)]. 2002. Mizhnar. finans. korporatsiya. Proekt «Korporatyvnyy rozvytok v Ukraini». Kyiv (in Ukrainian).
11. Vakul'chik, O.M., 2003. Korporatyvne upravlinnya: ekonomiko-analitychnyy aspekt: monohrafiya [Corporate governance: economic analytical aspect]. Porohy, Dnipropetrovsk (in Ukrainian).
12. Voynovych, R., 2003. «Korporatyvna derzhava» ta yiyi rol' v umovakh hlobalizatsiyi [«Corporate State» and its role in globalization]. Visn. NADU pry Prezydentovi Ukrainy, Kyiv (in Ukrainian).
13. Yevtushevs'kyi, V.A., 2002. Osnovy korporatyvnoho upravlinnya : navch. posib. [Fundamentals of corporate governance]. Znannya-pres, Kyiv (in Ukrainian).
14. Zadykhaylo, D.V., Kibenko, O.R., Nazarova, H.V., 2003. Korporatyvne upravlinnya: navch. posib. [Corporate management]. Espada, Kharkov (in Ukrainian).
15. Posokhov, I.M., 2012. Model' korporatyvnoho upravlinnya Ukrainy: stanovlennya, osoblyvosti, osnovni napryamy podal'sho rozvytku [Model of Corporate Governance in Ukraine: formation, characteristics, main directions of further development]. «Vestnyk NTU «KhPY»: Tekhnichnyy prohres ta efektyvnist' vyrobnytstva: sb. nauch. tr. 2012, 25. Access: <http://vestnik.pp.ua/View/20645> (in Ukrainian).

Бобровська Олена Юріївна – доктор наук з державного управління, професор
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України
Адреса: 49044, Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 29

Бобровская Елена Юрьевна – доктор наук по государственному управлению, профессор
Днепропетровский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины
Адрес: 49044, Днепропетровск, ул. Гоголя, 29

Bobrovs'ka Olena Yu. – doctor of public administration, Full Prof.
Dnepropetrovsk regional institute of public administration, the National academy of public administration, office of the President of Ukraine
Address: 29, Gogol Str., Dnipropetrovsk, 49044, Ukraine
E-mail: bobelur@meta.ua